

Valtuustoaloite Helsingin varhaiskasvatuksen tilamitoituksen väljentämisestä

Kasvatuksen ja koulutuksen tilojen toimivuus ja riittävyys ovat keskeisiä Helsingin varhaiskasvatuksen haasteista. Tiloilla tulisi tavoitellaan lasten oppimista ja kehitystä parhaiten tukevia oppimisympäristöjä. Tilojen toimivuudella on vaikutusta myös henkilökunnan pysyvyyteen. Helsingin käyttämä tilamitoitus ei kuitenkaan tue näitä tavoitteita riittävällä tavalla. Aloitteessa esitetään varhaiskasvatuksen tilamitoituksen väljentämistä.

Helsingissä on ollut käytössä vuodesta 2014 päiväkotien tilamitoituksen perustana kaupunginvaltuuston päätös lapsikohtaisesta 8 m² huoneistoalan tilavaatimuksesta. Taustalla on päätös kiristää tilamitoitusta 9 neliömetristä kahdeksaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta vuoden 2023 tammikuussa saadun selvityksen mukaan tämä mitoitus on edelleen voimassa. Selvityksen mukaan tilamitoitukseen lasketaan koko vuokra-ala, keittiötä lukuun ottamatta. Näin ollen lapsikohtainen tilamitoitus sisältää keittiötä lukuun ottamatta kaikki nekin tilat, joita ei ole tarkoitettu käytettäväksi lapsiryhmän toimintaan, kuten esimerkiksi eteiset, varastot, käytävät ja wc-tilat tai henkilökunnan tilat.

Laajan palautteen perusteella useissa päiväkodeissa esimerkiksi eteistä ja käytävätiloja joudutaan käyttämään säännöllisesti lapsiryhmien toimintatiloina. Myöskään henkilökunnalla ei ole käytössään riittäviä taukotiloja, eikä tiloja, joissa varhaiskasvatuksen suunnittelua ja tapaamisia esimerkiksi vanhempien kanssa voidaan helposti toteuttaa.

Valtuusto edellytti seurattavan tilamitoituksen tiukennusta koskevan päätöksen vaikutuksia. Hyväksyessään päiväkotien tilavaatimuksen muutoksen valtuusto edellytti, että selvitetään keinot sen varmistamiseen, ettei tilanormin tiivistäminen huononna toiminnallisuutta tai lasten hyvinvointia, ja tätä tulee etukäteen arvioida ja seurata. Vastauksessaan esittelijä totesi, että kaupunginvaltuuston 13.11.2013 päättämään talousarvioon on kirjattu, että varhaiskasvatuksen tilavaatimusta tarkastetaan 9 neliöstä 8 neliöön uusissa tiloissa ja olemassa olevissa tiloissa, joissa se on toiminnallisesti mahdollista. Esittelijä totesi, että niissä päiväkodeissa, joissa on integroitu erityisryhmä, tämä ryhmä on vähennetty tilatarkastelun ulkopuolelle. Esittelijä totesi myös, että päiväkotitilojen suunnittelussa noudatetaan valtioneuvoston asetusta työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista ja varataan riittävät tilat henkilökunnan työ-, lepo- ja sosiaalityötiloiksi. Vuonna 2021 kasvatuksen ja koulutuksen toimiala totesi myös, että jokaisella lapsiryhmällä käytössään oma nimikkotila.

Vuonna 2017 valmistuivat päiväkotien tilasuunnitteluohjeet, jossa tilasuunnittelun perustana on varautua uusissa tilahankkeissa toteuttamaan sisätiloja 8 m² huoneistoalaa lasta kohden. Samaa mitoitusta on mahdollisuuksien mukaan toteutettu peruskorjauskohteissa. Oppijakohtaista tilamitoitustavoitetta ei kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toiminnan osalta aikaisemmin tehtyjen selvitysten perusteella voi enää tiukentaa, vaikka valtuuston hyväksymässä kaupungin strategiassa ohjataan tilankäytön tehostamiseen.

Päiväkotirakennuksissa on merkittäviä eroja. Peruskorjattavissa kohteissa saattaa olla aikakaudelle tyypillisiä tilaratkaisuja kuten isoja varastoja ja käytäviä, joita on jälkikäteen epätarkoituksenmukaista muuttaa. Tilamitoituksen varsin kategorisen nykyisen tulkinnan mukaan lasten oikeus terveellisiin ja toiminnallisiin tiloihin ei välttämättä toteudu. Tulkinta voi johtaa myös siihen, että peruskorjauksia ei välttämättä toteuteta, vaikka rakennus olisi sijainniltaan ja muilta ominaisuuksiltaan toimiva, koska tilamitoitus on lähtökohtaisesti sama kuin uudisrakennushankkeissa. Jäykkä tulkinta peruskorjattavien kohteiden osalta voikin siis estää myös tilojen korjaamisen. On tarpeen selvittää, miten joustavampiin ja tilakohtaisiin ratkaisuihin päästään peruskorjattavien kohteiden osalta.

Tilojen merkitys on pedagogisesti suuri. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan rauhallisia työskentelytiloja. Levottomissa tai meluisissa tiloissa työskentely ei tue lapsen kehittymistä eikä oppimista. On varmis-

tettava myös riittävät ulkoilutilat. Koko kaupunkia ei ole mahdollista käyttää päivittäin oppimisympäristönä. Pienet lapset tarvitsevat niin riittävää ulkoilutilaa kuin sisätiloja, joissa melu ei kasva liian suureksi.

Jokaisen peruskorjauksen ja uudisrakennussuunnittelun yhteydessä on myös kuultava työntekijöitä, alueen vanhempia sekä lapsia, joilla on käsitys tiloista ja arjen tarpeista. Päiväkotien tilamitoitussuunnittelussa on oltava riittävä väljyys, jotta valtuuston hyväksymä tavoite lähipäiväkotipaikasta voidaan taata. Lapsiryhmäkohtaiset tilat tai henkilökunnan tilat eivät toteudu läheskään kaikissa varhaiskasvatuksen toimipisteissä. Tämä vaikuttaa osaltaan vaikuttaa Helsingin varhaiskasvatuksen kriisiytyneeseen tilanteeseen. Onkin tarpeen tehdä korjausliikkeitä.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Helsingin varhaiskasvatuksen tilojen lapsikohtaista tilamitoitusta nostetaan vähintään 9 m²/lapsi. Lapsikohtaiseen tilamitoitukseen ei lasketa mukaan tiloja, joita ei tarkoitettu lapsiryhmien toimintaan kuten eteisiä, varastoja ja henkilökunnan taukotiloja. Henkilökunnalle on varattava riittävät taukotilat.

Mari Holopainen

Helsingissä 15.03.2023

Holopainen Mari

Jäsen

Vihreä valtuustoryhmä

(1 + 27 allekirjoitusta)

Helal Fardoos

Miettinen Nina

Kauppila Elina

Tuomi-Nikula Tuomas

Silvennoinen Oula

Hiltunen Titta

Willamo Feniks

Månsson Björn

Haglund Mia

Yanar Ozan

Vepsä Sinikka

Grotenfelt Nora

Ahde Hilikka

Muttilainen Sami

Chydenius Jussi

Huff Shawn

Sydänmaa Johanna

Lindgren Minna

Hyttinen Nuutti

Korkkula Vesa

Nuorteva Johanna

Peltokorpi Terhi

Nevanlinna Tuomas

Sauri Pekka

Wallgren Thomas

Alanko-Kahiluoto Outi

Malin Petra